Agenda Stad

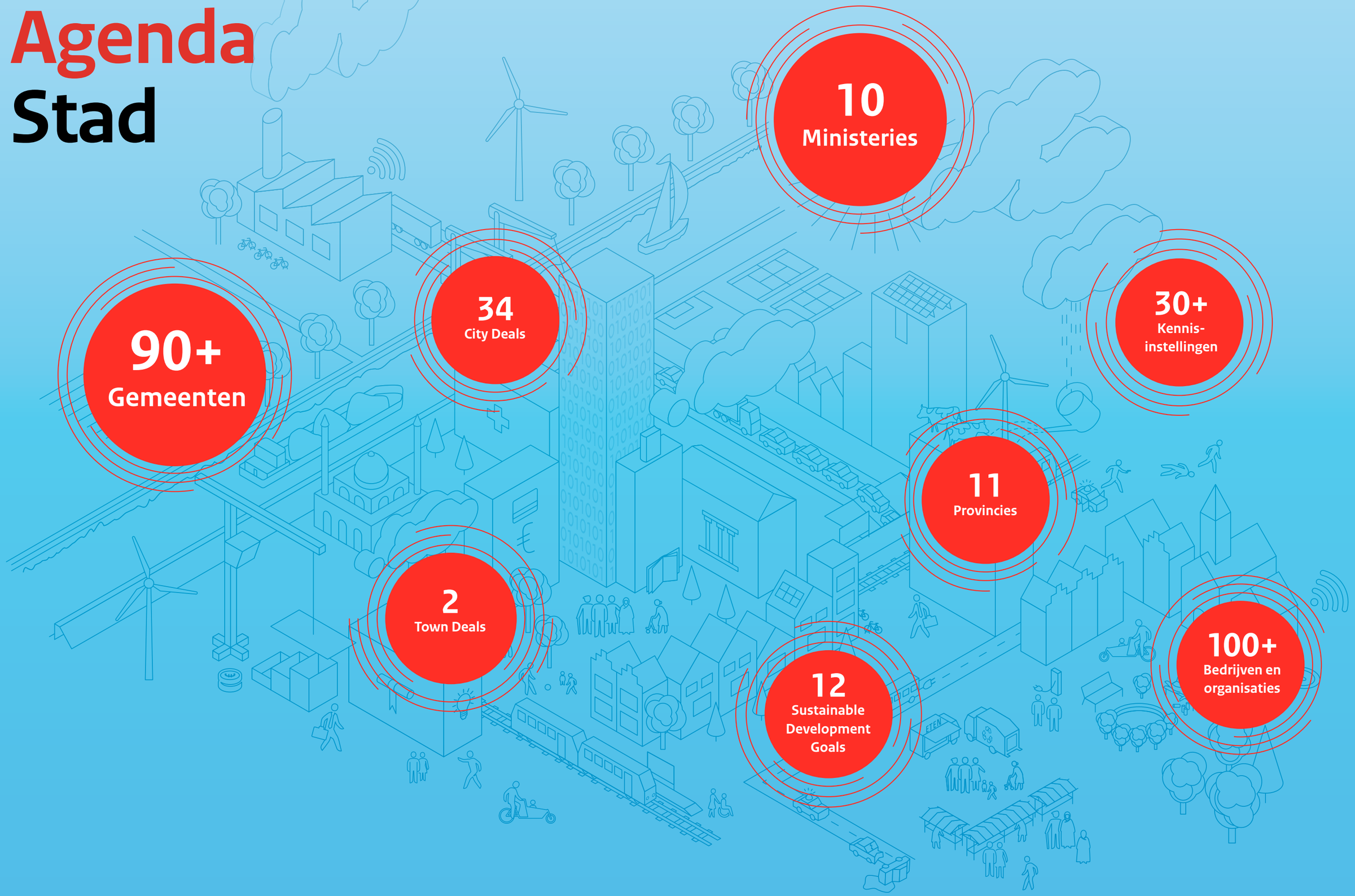
10
Ministeries
34
City Deals
90+
Gemeenten
30+
Kennis-
instellingen
11
Provincies
2
Town Deals
12
Sustainable
Development
Goals
100+
Bedrijven en
organisaties

City Deals in Beeld

City Deal Fietsen voor Iedereen: Van weesfiets tot wensfiets

In Nederland heeft ongeveer één op de tien mensen van zes jaar en ouder geen fiets. Vooral mensen met een laag inkomen of kinderen uit kwetsbare gezinnen missen daardoor kansen om volwaardig mee te doen in de samenleving. In de City Deal Fietsen voor Iedereen werken 17 gemeenten, 3 departementen (BZK, I&W en VWS), 2 provincies, 8 maatschappelijke organisaties en 3 bedrijven samen om meer mensen toegang te geven tot een veilige fiets. Mensen die veelal geen geld hebben voor een fiets, voor het onderhoud of nooit hebben leren fietsen. Terwijl fietsen de bewegingsvrijheid van mensen vergroot, maar ook de zelfstandigheid, gezondheid en kansengelijkheid van mensen.

Een belangrijk onderdeel van de City Deal is het Fietsecosysteem; hoe kunnen we meer gebruikte fietsen inzamelen, deze opknappen, doneren aan mensen en dit combineren met fietslessen? Zo heeft de City Deal in 2024 het Weesfietsenplan gelanceerd: het beter benutten van de zogenoemde weesfietsen: fietsen die jaarlijks in gemeentelijke depots belanden en niet worden opgehaald. Alleen al in Nederland gaat het om ruim 112.000 bruikbare fietsen per jaar. Daarom werd in 2024 namens de City Deal het Weesfietsenplan gelanceerd. Dankzij de samenwerking binnen de City Deal worden gemeenten geholpen bij het opzetten van ketenfietsdepots: een fietsdepot met meer focus op het opknappen en uitdelen van weesfietsen, circulair én sociaal. Waar mogelijk wordt dit zoveel mogelijk gecombineerd met fietslessen, bijvoorbeeld op basisscholen of voor vrouwen met een migratieachtergrond.

Zo krijgen afgedankte fietsen een tweede leven en krijgen kinderen en volwassenen meer bewegingsruimte en betere toegang tot werk, zorg, onderwijs en sport. De City Deal Fietsen voor Iedereen stimuleert zo duurzame mobiliteit, sociale inclusie en meer gelijke kansen voor iedereen.

City Deal Openbare Ruimte: Platform ISOR

De City Deal Openbare Ruimte werd in 2024 afgerond, maar zorgde voor een succesvolle borging met de instelling van het Platform ISOR (Integraal Samenwerken Openbare Ruimte). Dit interbestuurlijke en interdisciplinaire platform wil gemeenten ertoe bewegen zich samen in te zetten voor een praktisch haalbare transitieaanpak, op strategisch, tactisch én operationeel niveau. Want integraal samenwerken in de openbare ruimte is, hoewel het nog in de kinderschoenen staat, essentieel om te zorgen dat de boven- en ondergrondse openbare ruimte geschikt zijn en blijven voor de uiteenlopende behoeften van gebruikers, nu en in de toekomst. De uitvoeringspraktijk is nog sterk verdeeld in sectorale disciplines en er is een tekort aan vakmensen, zowel bij overheden als bij uitvoerende bedrijven.
Het online platform bevat de ontwikkelde kennisproducten en tools uit de City Deal maar ontwikkelt ook nieuwe methoden en instrumenten op basis van de input en behoeften van de aangesloten gemeenten. Platform ISOR organiseert kennisdeling via communities of practice, trainingen en excursies en zet zich in voor grootschalige kennisverspreiding, ook búiten de deelnemers, via aangesloten kennisinstituten en onderwijs en media. Het netwerk van ISOR bestaat uit 20 gemeenten, de ministeries van VRO, IenW en LVVN, 11 kennisinstituten en belangenorganisaties en de stichting Managing Public Space, die zich in samenwerking met Wageningen University en Research (WUR) richt op onderwijs en onderzoek naar de inrichting van de openbare ruimte.

City Deal Lokale Weerbaarheid Cybercrime: ‘Echt of nep’

Op initiatief van de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) werd binnen de City Deal Lokale Weerbaarheid Cybercrime samen met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) de film ‘Echt of nep?’ ontwikkeld. Deze interactieve video maakt online oplichting invoelbaar voor senioren – naast jongeren en het Mkb een belangrijke doelgroep van deze City Deal. In de video krijgt de hoofdpersoon te maken met een verdachte situatie, waarna de film pauzeert en het publiek beslist wat hij moet doen. Vervolgens worden de gevolgen zichtbaar. Door actief mee te denken en keuzes te ervaren, blijft de boodschap beter hangen dan bij traditionele voorlichting.

In de film komen onderwerpen aan bod als phishing, bankhelpdeskfraude, Whatsapp-fraude, datingfraude en spoofing. Naast de video is een online beschikbare toolkit ontwikkeld, die organisaties helpt om een bijeenkomst te organiseren waarin de film effectief wordt ingezet. De toolkit bevat onder andere een uitnodigingstekst en een complete handleiding.

Het interactieve karakter van de video, dat senioren zelf aan het denken zet over preventie van fraude, was voor de jury één van de redenen om ‘Echt of nep?’ op 5 maart 2026 de Unlock Award voor digitale weerbaarheid toe te kennen in de categorie Initiatieven. De video en toolkit worden door meer dan 150 organisaties in Nederland en België gebruikt. Het toont aan hoe deze inmiddels afgeronde City Deal een groot en blijvend netwerk gecreëerd heeft dat met de diverse tools die de deal heeft opgeleverd, direct aan de slag kan om ouderen, jongeren en Mkb’ers weerbaarder te maken tegen cybercrime.

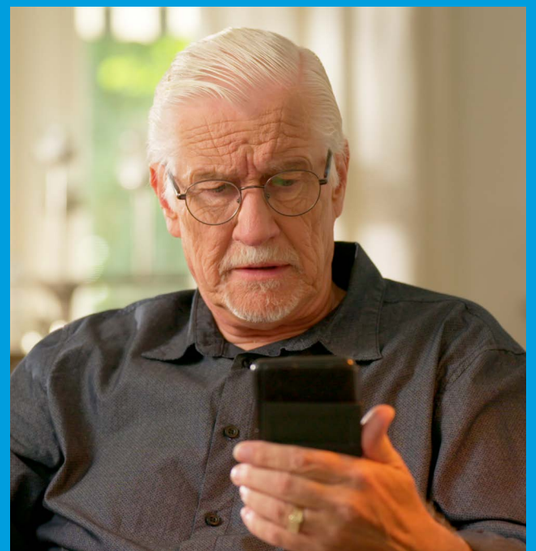

City Deal Dynamische Binnensteden: Goed wonen in de binnenstad

Hoe kunnen we van de plekken in de binnenstad die nu nog on(der)benut zijn, met slim ingrijpen en ontwikkelen bruisende plekken om te wonen en eventueel ook te werken maken? Die vraag stond centraal bij de tien binnenstedelijke woon- en leefconcepten die architect Sanne van Manen ontwikkelde in opdracht van de City Deal Dynamische Binnensteden.
De City Deal publiceerde de concepten van Van Manen niet in een rapport, maar in een krant, de Goed Wonen in de Binnenstad-krant. De concepten zijn namelijk niet alleen bedoeld voor de City Deal, maar voor een breed publiek en de krant helpt ze als ‘zoekkaart’ te gebruiken. Wie ermee door zijn of haar buurt loopt, leert de kansen te zien in de leegstaande verdiepingen, onbenutte daken en verwaarloosde binnenplaatsen. Van Manen en haar Platform Woonopgave vertaalden de concepten naar een typologie van 10 stedelijke woonconcepten die inspelen op typische binnenstedelijke opgaven en verbonden zijn aan een actieagenda gestoeld op een integrale blik waarbij ruimtelijke vraagstukken samenkomen met opgaven als het klimaat, sociale gelijkheid, energie en leefbaarheid. Projecten als ‘het dakdorp’, ‘de menselijke hoogbouw’ en ‘het levendige parkeerterrein’ laten op een creatieve en visuele manier kansen zien die vaak vooral een open en brede blik vragen. Of zoals de City Deal het zelf omschrijft: ‘Als je maar goed zoekt, is er genoeg ruimte te vinden. Je moet het alleen wel durven doen.’

City Deal Energieke Wijken: ISDE-regeling

De Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) is een regeling waarmee woningeigenaren subsidie kunnen aanvragen voor energiebesparende en duurzame maatregelen in hun woning of bedrijfspand. Voor de regeling, die loopt tot 2031, is in 2026 500 miljoen euro beschikbaar.
In de City Deal Energieke Wijken, Duurzaam en Sociaal hebben gemeenten, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen zich samen met het Rijk ingezet om aan te tonen dat de energietransitie als hefboom kan functioneren voor de sociale opgaven in wijken.
Dit heeft tot de afronding in april 2025 geleid tot o.a. leertrajecten voor bewoners, bv voor energiecoaches, en een dashboard dat geldstromen in de wijk inzichtelijk maakt. Eén van de meest impactvolle resultaten is het creëren van de mogelijk voor steden om een ISDE-subsidie aan te vragen en ontvangen namens woningeigenaren, waardoor het voor kwetsbare huishoudens eenvoudiger wordt hiervan gebruik te maken.
Op initiatief van onder andere de gemeenten Groningen, Arnhem, Rotterdam en RVO en BZK - allen partners in de City Deal - is het gelukt deze wijziging in de subsidieregeling door te voeren. Gemeenten kunnen daardoor bewoners ontzorgen en buurtinitiatieven en coöperatieven stimuleren. Gemeenten kunnen via een wijkaanpak ook voor grotere groepen bewoners de subsidie aanvragen en op hun rekening ontvangen. Dit voorkomt administratieve lasten en financiële risico's. De werkwijze is doorgevoerd op verzoek van gemeenten, na een succesvolle pilot van de City Deal in Arnhem. Gemeenten besluiten zelf of, hoe en op welke manier zij deze werkwijze inzetten. De website van RVO helpt gemeenten met een helder stappenplan voor de aanpak.

City Deal Ruimte voor Lopen: Masterplan Lopen

Het Nationaal Masterplan Lopen bevat dertig concrete en uiteenlopende acties die de komende jaren door de ruim 80 deelnemende partijen in verschillende samenstellingen zullen worden uitgevoerd. Daarnaast kent het Masterplan een overzicht van het belang van lopen, een schets van hoe lopen er idealiter in 2040 in Nederland uit zou moeten zien en een analyse van lopen in Nederland anno 2024.
Het Masterplan Lopen is het belangrijkste product van de City Deal Ruimte voor Lopen, ontwikkeld in samenwerking met het gelijknamige Platform. Beide partijen brachten de ruim 80 overheden, kennisinstellingen maatschappelijke organisaties bij elkaar en begeleidden de totstandkoming. Het Masterplan bouwt voort op alle kennis en inzichten uit de City Deal en helpt zo om de resultaten van de City Deal te borgen en op te schalen én de samenwerking te bestendigen en uit te breiden.
De City Deal is in 2025 met twee jaar verlengd, waardoor het een extra impuls kan geven aan het Nationaal Masterplan Lopen. De City Deal experimenteert in deze twee jaar actief met vijf acties uit het Nationaal Masterplan, wat extra ruimte biedt om bijv. ontwerpkracht in te zetten, kennis te verdiepen en nieuwe richtingen te verkennen.

City Deal Impact Ondernemen: Impact Agenda 2030

Het begon als een idee in de werkgroep Beleid & Ontwikkeling van de City Deal. Al snel kreeg het idee tractie in het netwerk van de City Deal en bij het slotevent van de deal op 8 april 2026 nam Anna Pot, nationaal coördinator Duurzame Ontwikkelingsdoelen bij het ministerie van Buitenlandse Zaken, de Impact Agenda 2030 in ontvangst. De Impact Agenda 2030 is een nationale handreiking voor een toekomstbestendige en weerbare economie.
De agenda is opgebouwd rond vijf centrale thema's: sturen op impact, impactvol inkopen, impactfinanciering, sociale en digitale innovatie, en onderwijs. Tevens bevat de agenda een landelijk kader, een passend juridisch raamwerk en aansluiting op het bestaande ecosysteem.
De Impact Agenda 2030 is geen eindpunt, maar een vertrekpunt. Met de agenda bundelen overheden, ondernemers, financiers én kennisinstellingen hun krachten in een oproep aan de nationale overheid: impact is geen niche, maar noodzakelijk.
Cruciaal voor de totstandkoming van de Impact Agenda was een delegatiereis naar het Global Social and Solidarity Forum in Bordeaux in oktober 2025. De reis werd georganiseerd door de gemeente Amsterdam, Social Enterprise NL, De Omslag en Meetellen. In een treincoupé met 65 deelnemers, afkomstig van 47 organisaties waarvan bijna de helft partner was van de City Deal – inclusief een ministerie, vijf gemeenten en een provincie – en meer dan 10 impact ondernemers én het kernteam van de City Deal, ontstonden in de vorm van een 'hackaton' al de contouren van wat de Impact Agenda 2030 zou worden.

City Deal Kennis Maken: naar een blijvend landelijk kennisnetwerk

In de zomer van 2026 liep de langstlopende en één van de meest impactvolle City Deals af, de City Deal Kennis Maken. Deze City Deal heeft gemeenten nadrukkelijk verbonden aan 'hun' kennisinstellingen en opgaven in de stad. Want de stad biedt een zeer rijke leeromgeving aan lokale en regionale mbo-, hbo- en wo-studenten én andersom bieden de onderwijsinstellingen natuurlijk een grote bron aan kennis en talent om gezamenlijk stedelijke vraagstukken op te lossen.
In veel van de 27 aangesloten steden zijn de afgelopen jaren structurele initiatieven ontstaan waarbij de kennis en vaardigheden van studenten benut worden voor opgaven en inwoners van de stad. Van het Leidse Leren met de Stad tot WIJS in Groningen en van het Smart Solutions Semester van Saxion (Apeldoorn, Deventer en Enschede) tot Limburg UniverCity, een initiatief van het Smart Urban Redesign-lectoraat van Hogeschool Zuyd.
Kern van elke City Deal is het bouwen en bestendigen van een netwerk rond stedelijke opgaven en geen City Deal is daar zo succesvol in geweest als de City Deal Kennis Maken. Met een netwerk bestaande uit 27 gemeenten, 13 universiteiten, 24 hogescholen, 17 MBO-instellingen, 38 publieke partners en 14 bedrijfs- en kennispartners hebben sinds de start in 2017 meer dan 25.000 studenten zich ingezet voor vraagstukken in hun leefomgeving. Tekenend voor de netwerkkracht van de City Deal, is dat inmiddels ook regionale kennisallianties zijn ontstaan, mede door initiatieven uit de deal. Zo is het Limburgse consortium van 5 steden bestendigd, hebben Almelo en Hengelo zich aangesloten bij het City Deal-netwerk in Enschede, en heeft de gemeente Midden-Groningen zich aangesloten bij de initiatieven in kennis- en studentenstad Groningen.
Maar hoe nu verder met alle ontstane stadslabs, learning communities, buurtcampussen en innovatiehubs? Regieorgaan SIA en Netwerk Kennissteden Nederland verkennen nieuwe subsidieprogramma's voor kennisdeling en bijvoorbeeld Living Labs. Daarnaast zijn veel van de onderwijsvernieuwers geland in het Comeniusnetwerk. Bovendien hebben de meeste steden met eigen middelen de borging georganiseerd en hebben verschillende steden gestaag groeiende projectendatabanken opgezet. Zo blijft dit waardevolle netwerk bestaan, ook na afronding van de City Deal.

City Deals in verkenning

Ruimte voor Werk

Een stad leeft pas echt als mensen er niet alleen wonen, maar ook kunnen werken. Werk dichtbij huis zorgt voor levendige buurten, versterkt sociale cohesie en vergroot kansen voor bewoners. Toch staat die ruimte voor werk steeds meer onder druk. Door de beperkte beschikbaarheid van grond krijgt woningbouw vaak voorrang en verdwijnen ambacht, maakbedrijven en stadsverzorgende ondernemingen steeds vaker uit de stad. Daarmee raakt werk minder bereikbaar.
Gemeenten zoeken naar oplossingen, maar lopen in de praktijk vaak vast door versnipperd beleid, complexe regels en beperkte instrumenten. Regie en steun vanuit het Rijk zijn nodig om wonen, werken, leren en welzijn duurzaam te verbinden. Want die samenhang is essentieel voor sterke en veerkrachtige steden. De City Deal Ruimte voor Werk zal zich inzetten voor een gezamenlijke aanpak. Met gemeenten, provincies, het Rijk, kennisinstellingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Om zo werk dichtbij huis, als sociaal én economisch fundament van de stad, te versterken.

Gemeenschapskracht

Gemeenschapsinitiatieven leveren een belangrijke bijdrage aan sociale cohesie, welzijn en een veerkrachtige samenleving. Deze initiatieven staan recent volop in de belangstelling, maar staan ook onder druk. Denk aan buurthuizen en ontmoetingsplekken die kampen met financiering van hun vastgoed, energie- en wijkcoöperaties met potentie die tegen aanbestedingsregels aanlopen, of wijkinitiatieven die belemmeringen ervaringen in de verkokering of regeldruk binnen de overheid.
Om deze knelpunten aan te pakken en de kansen te verzilveren, is een verkenning gestart voor een City Deal gemeenschapskracht. Hierin trekken ministeries, gemeenten en maatschappelijk initiatieven gezamenlijk op om doorbraken te realiseren.

Campusontwikkeling, kennissteden en innovatie-ecosystemen

Eén van de grote uitdagingen in de huidige economische en geopolitieke context is het verkleinen van de innovatiekloof tussen Europa enerzijds en de VS en China anderzijds (zie: The Future of Europe's Competitiveness, Draghi-rapport 2024)). Om internationaal toonaangevend te blijven, wil het kabinet campussen en diens innovatie-ecosystemen versterken. Het recent gepresenteerde rapport Wennink (De route naar toekomstige Welvaart, 2025) concludeert dat kennissteden en innovatie-ecosystemen cruciaal zijn voor het toekomstige verdienvermogen van Nederland. Een kennisstad zorgt voor productiviteitsgroei en maatschappelijke innovatie door de focus op innovatie, technologische vooruitgang en het aantrekken van hoogopgeleide professionals. De campuslocaties in Nederland vormen de brandpunten van innovatie en impact in deze kennissteden. Maar een concreet handelingsperspectief voor een samenhangende, geïntegreerde aanpak van kennissteden en hun innovatiecampussen, ontbreekt nog. Daarom verkent Agenda Stad met het Netwerk Kennissteden Nederland, het G40-stedennetwerk en Platform31 een City Deal die steden in staat stelt hun campussen en innovatie-ecosystemen door te ontwikkelen en te versterken.

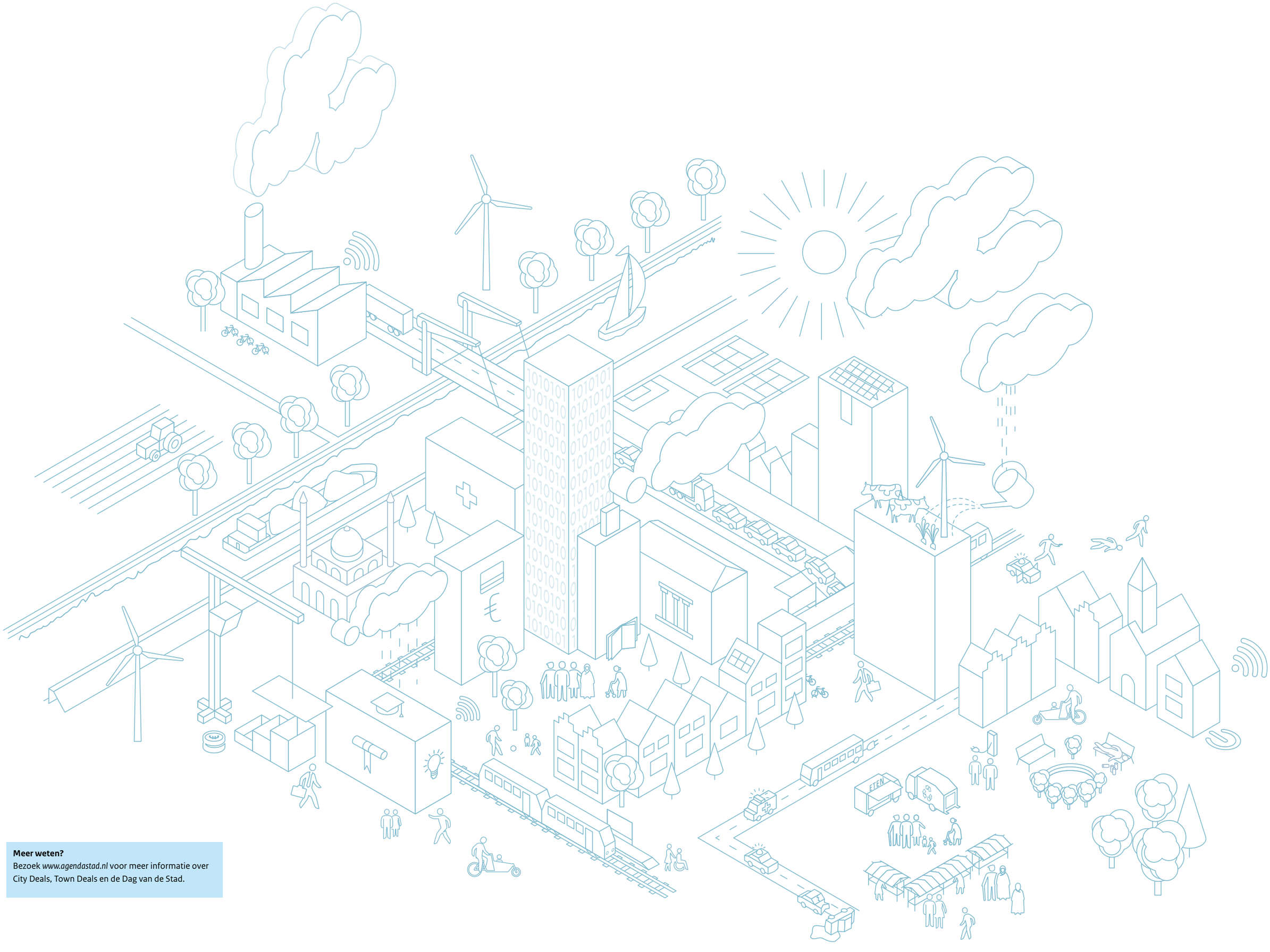

Meer weten?
Bezoek *www.agendastad.nl* voor meer informatie over City Deals, Town Deals en de Dag van de Stad.